

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

ÎNVIȚARE DE PRENUMERAȚIUNE

la
„Telegraful Român”:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Adresele ne rugăm a se scrie curat; a se pune posta ultimă, și în loc de epistole de prenumerațiune recomandăm onor. public assignatele postale, (Posta-Utalyány — Post-Anweisung) ca împreunate cu spese mai puține și mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerațiune.

Acei p. t. domni, cari și înnoiesc abonamentul, sînt rugați a ne avisa de timpuriu, pentru ca să ne scim orienta cu tipărirea esemplarelor, și a lipi adresele dlor pre assignatele postale. Și unii și alții sînt poftiți a se adresa la Editura „Telegrafului Român” în Sibiu. Colectanților de 10 prenumerațiuni li se dă un esemplariu gratis.

Revista politică.

Sibiu, în 22 Iunie.

Cu cât se apropie alegerile din Cislaitania mai tare de sfîrșit cu atât mai limpede apare tendența ministrului Taaffe către federalism. Clericali și feudali se vede că și-au dat mîna pentru a resturna pe constituționalii.

„Pest. Lloyd” într-o corespondență dela Viena, amintind de spiritul cel feudal-federalistic care este îndreptat și contra contelui Andrassy, află că situațiunea în Cislaitania e destul de serioasă. Corespondența, după ce critică pașii neoportuni ai proprietarilor mari din Boemia din fosta partidă constituțională, alinduse cu contrarii lor vine la concluziunea, că Taaffe este numai un mijloc pentru de-a ajunge contele Hohenwart la putere. „N. fr. Pr.” ne vine a dice, că vine la 2 Iulie

a întregi cele spuse la 30 Iunie de cor. lui „P. Ll.” Aceea dice, că cu sfîrșitul cel mult pe la începutul săptămînei viitoare împăratul vine dela Ischl. Ministerul asteaptă timpul acesta pentru a demisiona și încă cabinetul întreg. Numita foaie spune mai departe că ministerul va da zori deciderii asupra demisiunii sale, pentruca cabinetul cel nou să poată pregăti proiectele cu care va avea a se presenta înaintea corpurilor legislative. Despre trei miniștri (Glaser, Pretis, Chlumsky) scie „N. fr. Pr.” pozitiv, că nu vor mai intra în combinațiunea cea nouă. Despre unul (Mansfeld) presupune că nu va intra. Despre ceilalți încă nu se scie ce va fi cu dîșii. Contele Taaffe a și plecat la Praga.

Din Croația încă tot mai scie spune „P. Ll.” că surprinderile nu s’au sfîrșit. Atîta e de ajuns pentru de-a judeca situațiunea și dispozițiunea spiritelor de acolo.

În Berlin este o completă crîșă ministerială. Bismarck a intrat în legături intime cu conservativii și ultramontanii.

Cestiunea Evreilor din România încă n’a intrat în stadiul decisiunii. Abia acum ne aduce „Românul” o propunere de soluțiune, din partea dep. Magheru și promite alta din partea dep. N. Blaremburg. Discuțiunea în foile române de peste Carpați asupra cestiunii evreiesci curge și încă într’un mod destul de vehement.

Cestiunea ocupațiunii Novibazarului, deși desmîntită și amînată de atîtea ori, reapare neconținut. După unele foi, trupele austro-ungare vor porni spre Novibazar în mijlocul lunii Iulie. Prorociile cele rele încă nu lipsesc ocupațiunii.

Păreri despre sinodul archidieceșan.

Sibiu în 15 Iunie 1879.

De un timp încoace ne-am dat a ceti în „Gazeta Transilvaniei” câte

o picanterie, mai din viața politică, mai din cea bisericească națională. Această foaie odată o veți că ține isonul cu o cunoscută foaie din România în politica purtată pe aripile lui Pegasus, și apoi când o iai de scurt, că cum de ea, care cunoaște bine împrejurările, sub cari trăim noi Românii transilvăneni, totuși susține nise ideii fantastice și contradicțoare, atunci cu o naivitate puțin potrivită cu bătrînețele ei, răspunde, că unde! că n’a dîș! că n’a fost bine înțeleasă! Așa păți cu ea „Biserica și Școala” din Arad! De altă dată earăși o veți ciugulind prin sinoadele și congresele noastre bisericesci dînd lucrurilor o față de tot întoarsă, seducînd astfel publicul a crede, că lucru mai slab ca în sinoadele și congresele noastre bisericesci nu se află pe toată fața pămîntului. Ea se vede, că a uitat ce i s’a mai dîș de atîtea ori din partea noastră „ca să și măture mai întăiu dinaintea casei.” De bună samă ea ne va răspunde, dar ce aveți cu mine oameni buni, nu eu ci corespondentul meu scrie. Așa dară să ne întoarcem către corespondentul ei, care în Nrii 38, 39, 40, 41, 43 și 44 ai „Gazetei Transilvaniei” face o revistă a sinoadului archidieceșan gr. or. din acest an și să vedem cât de puțin drepte și cât de întunecate sînt vederile sale.

Ori cât de neplăcut îmi este a mă ocupa cu această materie, mai ales că corespondentul „G. Tr.” nu are nici un sistem în espunerea materiei vorbindu-ne în 2—3 locuri despre institutul pedagogic, tot în atîtea locuri despre protopresbiterate, și mai ales amestecându-le toate preste olaltă politica cu biserica etc. Cu toate acestea ca să nu rămână necombătute nise neadevăruri și mai ales, ca nu privind poporul credincios al bisericii ortodoxe române prin ochelarii cei întunecați ai corespondentului „Gaz. Trans.” să i se răpească din inima sa și unica mîngăiere, ce i-a mai rămas, adică bucuria pentru prosperarea bi-

sericei sale pusă pe temelii canonice-constituționale.

Ar fi multe de observat în privința celor cuprinse în revista sinodală din „G. Tr.” Cu toate aceste trecînd preste lucrurile mai neînsemnate numai la următoarele ne vom face reflexiunile noastre.

În revista sinodală din „G. Tr.” se susține cu deosebire, că puține rezultate bune avem până astăzi din constituțiune și dacă se continuă așa poporul nostru se va desgusta a mai aduce jertfe pentru susținerea ei; apoi impută sinodului în prima linie, că nu rezolvază hîrțile și petițiunile întrate, ci le dă simplu consistoriului. Dacă corespondentul Gazetei află aci o necorectitate să ierte a i se răspunde că el nu are nici idee despre natura sinoadelor și în deobște despre constituțiune. Căci se vede, că dîșul nu scie încă că sinoadele archidieceșane sînt corpuri legislative în sfera bisericească, va să dîșă nu se pot ocupa ele cu rezolvirea de petițiuni pentru ajutoare etc. ci acele cad în competența consistoriului, care are de-a urma pe basa regulilor sinodale și a bugetului satorit de sinod. Unde ar ajunge sinodul archidieceșan dacă s’ar ocupa cu astfel de mărunțișuri; abstrăgînd dela necompetență i-ar trebui încă odată așa mult timp până a termina agendele sale! Au fost ce e drept casuri, de care fie-care om adevărat constituțional ar dori să lipsească din sinoadele noastre, că adevă sinodul nostru înainte cu vre-o câțiva ani în care precumpeniau liberalii ca corespondentul Gaz. s’au ocupat nu numai de sistemisarea de stipendii, dară stante pede le-au și conferit la clienții unei partide. Astfel de lucrări se pot numi necorectități în viața noastră constituțională. Nu tot acest ca este pentru cel ce distinge bine cazul cu pensionarea protopresbiterului Boiu, ce s’a pertractat în sinodul din acest an. Aci s’a tractat de enunțierea unui principiu și de sistemisarea în buget

FOIȚA.

Gura satului.

Novelă. *)

III.

(9 urmăre.)

Cocoșii cântau de zori, vitele mugiau, paserile își spălau penele, ziua tot mai mult se revărsa și tot mai mult se desvălia în noapte.

Mihu se svîrcolia în culcușul seu. Nu mai putea să și de samă, dacă a durmit ori dacă a ședut treaz toată noaptea; ci sta cuprins de oboseală asemenea unui om, care a trecut printr’un șir de sguduiri și nu și mai este stăpîn pe o singură cugetare hotărîtă. Îi era silă să se ridice și îl cuprîndea un fel de leneșă îngrozire, când se gîndia că peste dî are să primească oameni la casă, să vorbească și să fie cu băgare de seama la tot ce trebuie să dîcă ori să facă el însuși.

Sculându-se, Mihu era mai ușor decât totdeauna și se mișca ticăit și

fără nici o treabă prin casă; simți dar o adevărată ușurare, când Safta deschise ușa și intră cuprinsă de îngrijire la dîșul.

— Mihule! îi dîșe ea cu stăruință. Eu nu sciu ce e de capul Martei. Asară a stat până târziu pe laia de sub pîrl din fundul grădinei; când s’a întors apoi în casă era mîhnită și tăcută, eară după ce s’a aședat la odihnă mereu suspina, mereu să svîrcolia în culcuș și plîngea prin vis de se înăbușia. Eu nu sciu ce-o fi, sfîrși ea stergîndu și lacrimile.

— Nu scii! grăi Mihu îndărjit. — Se vede că nu scii. — Ba s’a bucura că ese din casă. Se vede că eu mă bucur; se vede că tu te bucuri! Scii că nu ne mai rămâne nici căne, nici pisică, dacă pleacă ea. Toată casa se duce după dîșea.

Îi era greu Mihului la inimă; dar nu se arêta și nu și desvêlea slăbiciunea chiar nici înaintea nevastei.

— Așae! urmă Safta. Astăzi dimineată am întregat-o: Marto, draga mamei, ce și e? Tăcea și tăcea. Nu puteam să scot o singură vorbă din ea. Privia mereu la mine par’că era

spîriată, par’că voia să mă roage, par’că voia să mi ceară ertare. Și tăcea, încât îmi sfărîma inima.

— Nimic, dîșe ea în sfîrșit, dar grozav mi e de greu. Roagă pe tata să nu facem ađi logodna.

— Cum? nu vrei să te măriți după Toderică? o întrebă eu.

— Da, îmi răspunse ea, mă mărit dar mai târziu. Nu mai acum nu.

— Ađi, Mihule, mi se rupe inima. Trimite vorbă, că astăzi nu se poate, că Marta e bolnavă, că eu nu sînt bine că ... însfîrșit spune ceva.

Mihu asculta oprindu și răsufarea ear când soția sa îi vorbi despre amânarea logodnei, privi îndelung și uimit la dîșea.

— Saftă! dîșe el apoi, și ai eșit din fire? Cum s’ar puté să mi schimbăm un lucru, care e pus la cale? Primesc oamenii lui Cosma, oameni de cinste, cu care nu te poți juca, le dau vorba mea, satul întreg scie, că atît eu, cât și Cosma sîntem gata de logodnă și apoi, țop, ca din senin, să mi calc vorba, pe care am grăit-o cu bună chibzuială, ci să mă fac de risul lunei.

„Dar Marta nu voește? grăi Safta.

— Nu voește? răspunse Mihu nedumerit. Sciu și înțeleg că nu voește. Dar voesc eu și așa trebuie să fie, cum ... trebuie să fie.

„Dar Mihule, e grozav ...

— Nevastă! îi strigă Mihu aprins. Dă mi pace! Nu mi pune foc în creștetul capului, căci să nu am Dumnezeu, dacă nu sfărîm tot ce mi cade în vedere. Așa trebuie să fie. Lasă-mă!

Safta eși ear Mihu rămase umblînd prin casă.

— Am să trag o nuntă, încât să i meargă vestea în șapte țeri își dîșe el într’un târziu. Un an întreg să nu mai curme beția și nepoții să povestească, cum a fost când Mihu și-a dat fata din casă și a făcut legătură de cuscrie cu Cosma Florii Căzacului.

Eșînd în curte și mergînd pe la grajduri, Mihu nu găsia nimic după dorința sa, certa pe toți ce i eșiau în cale și nu și mai găsia răbdarea obicinuită.

(Va urma.)

*) Din „Convorbiri literare”.

a unei pozițiuni constante, ce compete numai sinodului. Rezolvirea hărtilor din sfera administrativă judecătorească compete consistoriului, dela care se poate lua recurs la consistoriul metropolitan. Din sinodul archidieceșan nu se poate face un for apelatorial! Corespondentul „G. Tr.” fiind de păreri contrare acestora în loc ca să contribuie spre luminarea poporului „a se scî folosi” corect de drepturile sale constituționale, „un lucru care pretinde a-l face consistoriul, aruncă în acelaș popor concepte confuze de constituționalism și devine un *lucus a non lucendo*.”

Corespondentul Gazetei susține că pedagogia la institutul archidieceșan nu este separată de teologie în măsura ce o recere timpul present și principiile pedagogice moderne. El susține că la institutul archidieceșan pedagogia este un foișor al teologiei, că ambe stau sub un director, că pedagogia din Arad stă mai bine avînd director separat, că în teologie se află clerici cu câte 2—3 gimnasiale etc.

Din cele afirmate de corespondentul Gazetei m'am convins, că numitul corespondent nu și-a tras date esacte, dară nici nu are idee despre principiile pedagogice moderne. Nu și-a tras date esacte, pentru că pedagogia este separată de teologie și nu este numai un foișor al teologiei, căci are planul seu propriu de învățămînt, are profesorii sei, salele sale de învățămînt, elevii sei și toate separate. Au doară crede corespondentul, că dacă elevii de teologie cu cei ai pedagogiei au salele de prelegere sub acelaș coperiș de casă și au de director una și aceeași persoană, pedagogia nu se mai poate numi separată? Dacă așa crede, precum se vede din afirmațiunile sale de mai sus, atunci este dovedit și aceea, că dînsul nu are nici idee de principiile pedagogiei moderne. Ne aduce pedagogia din Arad de exemplu. Ei bine, corespondentul, se vede, că nu cunoaște istoria pedagogiei din Arad, care a existat din seculul trecut; nici istoria institutului nostru archidieceșan, și cu toate aceste ne vorbește în materie ca un Pithias. În fine nu este adevărat nici aceea, că în teologie s'ar afla elevi cu mai puțin de 4 clase gimnasiale. De aceea corespondentul apare din toate mai mult ca un denunciator al institutului pedagogic și ca un defaimător al institutului teologic archidieceșan.

Corespondentul G. T. nu este mulțămît, că propunerea lui I. Popea privitoare la simplificarea cultului dădească s'a lăsat sinodului archiereș, nu este mulțămît, că propunerea lui J. Popea privitoare la compunerea de manuale pentru studiul religiunii s'a dat consistoriului spre studiere și pregătire, dînsul ar fi voit ca aceste două cestii, de care singur recunoaște, că sînt de mare însemnătate, să se decidă până bea un păhar de apă rece; ba dînsul merge mai departe de cât este sfera sinodului și dorește, ca și obiectele rezervate prin statutul organic competenței sinodului archiereș să se ia de acolo și să se dea spre deslegare congresului, ear congresul să aibă doi vice-președinți mireni, căci așa pretinde spiritul liberal al bisericeii. Cu astfel de dorințe platonice ale corespondentului Gazetei nu este consult a se ocupa omul mai de aproape, ele sînt dovadă, că corespondentul n'a cugetat nici odată serios asupra trebilor bisericesci și că el privește biserica ca pe o societate făcută pe acții, care după o coțcărie oare care până cînd merge poate și bancrota!

Pentru a face din consistoriu un *enfant terrible* falsifică date, își imaginează lupte între consistorialiști și membrii din afară la verificările de deputați și câte toate. Ce arme pu-

tem pune față de aceste mijloace nemorale? De bună samă numai armele purului adevăr! Corespondentul susține, că s'a scris concurs pentru o catedră de profesură de pedagogie și alta de profesură teologică la institutul archidieceșan și cu toate aceste sinodul a ales doi profesori numai de teologie. Lucru însă nu e așa, pentru că concurs s'a publicat pentru profesuri numai teologice și sinodul a rămas în consecență cînd a ales profesori pentru teologie; de altcunum fie liniscit corespondentul că indiviții aleși pentru teologie au atîtea cunoștințe pedagogice, câte are candidatul seu, pentru care se pare a pași în arenă. Încât pentru părerea noastră alegerea profesorilor seminariali ar trebui lăsată în competența consistoriului precum a fost până acum și precum se practică și în celelalte diecese și putem dice după toate analogiile din lume.

Dar praca însăș mai curînd ori mai tîrziu va aduce *ad absurdum* părerea contrară.

Unde este vorba de numărul învățătorilor definitivi și provisorici acolo după ce întreabă corespondentul, care poate fi cauza numărului însemnat de învățători provisorici, dă însuși răspunsul făcînd o mare descoperire pe orisonul învățămîntului, că adevărat cauza ar fi aplicarea clericilor de învățători înainte de ce se preotesc, cari clerici ne-avînd pregătirile pedagogice lucră numai ca de clac! Acî trebuie să dic de nou, că corespondentul n'a cuprins bine treaba și aceasta se întîmplă omului atunci cînd este preocupat.

Dar ce va dice corespondentul cînd studiînd starea lucrurilor noastre se va convinge, că învățătorii cei mai buni de astăzi din scoalele noastre sînt clerici, că dacă nu ar fi clerici noi nu am pute susține statul de lipsă învățătoresc, ba și aceea poate afla, că între învățătorii definitivi cei mai mulți sînt clerici. Aceste sînt fapte netăgăduite! și ele încă își au cauzele lor, cari pentru a cuprinde bine lucrul, încă trebuiesc cunoscute și adevărat: starea învățătorescă la noi până astăzi pe lîngă toate stăruințele și forțările nu oferă avantaguri mari celui ce o îmbrățișază nici în privința salariilor nici în privința beneficiilor publice, precum ar fi scutirea dela serviciul activ militar etc. De aceea urmează, că pedagogiile noastre sînt goale, și dacă s'ar urma după sfatul corespondentului „Gazetei” și scoalele noastre ar rămînea goale de învățători.

O scădere mare află corespondentul „Gazetei” în împregiurarea, că jumătate din protopresbiteratele din archidieceșă sînt conduse de administratori și de acî făcînd o statistică comparativă cu administraturile protopresbiterale din celelalte diecese, deduce cu cât mai rău stăm noi, de cât diecesa Aradului și a Caransebeșului.

Concluziunile corespondentului nu sînt de tot corecte, mai întău pentru că numească-se persoana din fruntea unui protopresbiterat protopresbiter sau administrator, numirea puțin împoartă; să fie tot insul destoinic pentru chemarea sa și atunci toate vor fi bune. Dar este temerea, că administratorul protopresbiterat nu poate pași cu toată energia în purtarea oficiului seu, căci s'ar teme că și perde popularitatea; aceasta aserțiune se pare a nu fi serioasă, căci așa se scie, că un bărbat energic, corect și esact între oameni de omonie nu își pierde ci și face popularitate; starea de astăzi a multelor administrațiuni protopresbiterale este în adevăr o stare excepțională; dară aceasta încă își are cauza sa; nici decum însă nu este consistoriul de vină la amînarea întregirii protopresbiteratelor; dealtă parte nu este consult a pune pe ni-

menea de odată protopresbiter până nu va fi probat mai întău căți-va ani ca administrator.

După cum se pare însă altele sînt durerile corespondentului „Gazetei” și adevărat el nu este mulțămît, că Toma, Barac, Gall, Papiu, Lazar, administrează protopresbiterate; lui i-ar fi plăcut ca Popescu, Hannea să administreze respective să li se fi lăsat protopresbiteratele!

Corespondentul „G. T.” se află îndemnat a lua în apărare pre Popescu și pre Hannea susținînd, că legea pentru incompatibilitatea oficiilor numai față cu două persoane în întreagă archidieceșă s'a adus și aplicat adevărat față cu Popescu și Hannea dîndu-se protopresbiteratul „lui Hannea”, sub care înțelege pe al Sibiului I lui Toma, ear pe „al lui Popescu”, sub care înțelege pe al Sibiului II lui S. P. B. și apoi consistorialistului Moise Lazar. Aceasta nu e adevăr, căci legea de incompatibilitate s'a aplicat mai întău față cu repausații Panovicu și Bădilă și numai mai pe urmă față cu Popescu și Hannea. Afară de aceea fie liniscit corespondentul, că nu a suferit Popescu și Hannea nici un marthragiu, căci pentru perderea protopresbiteratelor li s'au făcut plăți profesoriale mai bune, de cum au asessorii consistoriali. Ei dară întorcîndune la principiul incompatibilității oficiilor de-și corespondentul se profesează a se tine de principiile democratice și liberale, totuși se vede că nu i place legea de incompatibilitatea oficiilor!

Încât pentru aședarea consistorialistului Moise Lazar de administrator al protopresbiteratului Sibiului II, adevărat, că nu este conformă legii de incompatibilitate, dară aceasta a fost o necesitate momentană, căci în adevăr în tot protopresbiteratul nu s'a aflat o persoană care să poată corespunde.

Despre Toma Moise se dice, că ar ocupa și oficiul de archivariu ceea ce nu este adevărat, căci dela luarea administraturii protopresbiterale a încetat a mai fi și archivariu.

Despre un profesor seminarial se dice, că este și duhovnic.

Duhovnicia însă nu este un oficiu ci o sarcină, care se concredă celei persoane care o poate îndeplini.

Se mai insinuă consistoriului și rea voință, dicîndu-se în revista sinodală că „face confusiune, căci în confusiune este foarte bine a domni”; aici mărturisesc că nu mai pot urmări în idei pe corespondentul „Gazetei”, căci toată lumea scie, că confusiunea îngreunează ori ce lucrare, prin urmare și domnirea și de aceea nimenea nici consistoriul nu umblă după ea; din o așa logică precum are corespondentul „Gazetei” se poate concluda, că confusiune există în capul lui. Cumcă confusiunea este atribuțiune a spiritului lui se vede și din amestecarea conceptelor bisericesci cu cele politice și vice-versa ce o face în revista sa.

Eată ce cetim în privința aceasta în Nr. 39 al „Gazetei”: „Părinții sinodului au uitat, că ei ca ardeleni mergînd cu reprezentațiunea și la dieta din Pesta se pun în contrast cu atitudinea politică observată până acum de cătră Românii transilvăni și acceptează politica activității. Adevărat că părinții sinodului nu pot să nu recunoască pe mama lor, dieta din Pesta, că numai pe basa legii dietale pestane s'a organizat biserica greco-orientală; de aceea altele sînt postulatele bisericeii și altele ale națiunii. Cu toate aceste sinodul archidieceșan ar fi putut să țină mai mult cont de dorințele și postulatele ge-

nerale naționale și i-ar fi fost foarte lesne a evita carambolagiul cu atitudinea politică a Românilor transilvăni. Cu astă modalitate dacă adevărat biserica și organele ei mai înalte vor merge o cale opusă curentului politiceii naționale adevărat cu anevoie mai poate fi vorba de recăștigarea drepturilor politice naționale. Căpeteniile noastre bisericesci n'ar trebui să uite însă, că nici drepturile bisericeii nu sînt sigure fără de drepturi politice naționale, căci întrebă cum pe ori ce om nepreocupat, că după introducerea limbei celelalte, ce m'ia folosește autonomia bisericească, dacă toți învățătorii și toate scoalele sînt date pe mîinile inspectorilor de scoale regesci.”

Ein grosses Wort gelassen ausgesprochen!

Va să dică sinodul a lucrat rău, că a remonstat la dieta din Pesta contra proiectului pentru introducerea învățămîntului obligatoric al limbei maghiare în scoalele noastre române gr. or. Va să dică archiereii români au lucrat rău, căci și-au ridicat vocea în casa de sus a țerei în contra acestui proiect, toate din causă că procederea aceasta este incompatibilă cu politica națională de pasivitate, căci una e biserica și alta e națiunea română!

Fiindcă din toate se vede că corespondentul nu scie ce e națiunea română, ce e biserica ortodocsă română, care este politica adevărată națională, așa ne permitem a-l clarifica, că după priceperea noastră națiunea nu sînt acei căte-va deci de Români adunați la Mercurea sau Sibiul, după cum a adus întîmplarea cu sine sau apropiarea mai mare de locul adunării spre a inaugura o eră nefericită pentru Români, ci națiunea română este acel popor român, care astăzi încurcat și zăpăcit prin așa dișii conducători naționali ai pasivității își caută asilul și mîngăierea sa în biserică; eară espreșiunea cea adevărată a poporului român sînt adresele cele multe, ce le-au trimis credincioșii ambelor confesiuni archiereilor lor pentru apărarea intereselor adevărate bisericesci-naționale. Sinodul archidieceșan n'a carambolat cu atitudinea politică a Românilor transilvăneni, pentru că în sinod n'au fost alte neamuri decât tot Românii transilvăneni și încă fruntași și reprezentanții legali ai poporului de religie ortodocsă.

În pasagiul citat este învinuit sinodul a fi vătămât politica națională, precum nu de mult jurnalul „România liberă” învinui pe întreaga biserică ortodocsă română din Transilvania că a vîndut drepturile naționale pentru drepturile bisericesci! Este o efronterie dintre cele mai nerușinate din partea celor ce susțin acest neadevăr! biserica ortodocsă și-a căștigat drepturile, ce le are prin activitate ear nu prin pasivitate și dacă și națiunea aceea pasivă, recte cățiva preinși conducători naționali încă erau activi se putea căștiga drepturi și naționale! Corespondentul „Gaz. Trans.” întreabă, că după introducerea legii celei nouă, ce ne mai folosește autonomia bisericească dacă toți învățătorii și toate scoalele sînt date pe mîinile inspectorilor scolari unguresci. Eu întreb pe corespondentul Gazetei, că să ne spună, cine s'a interesat mai mult și s'a întrepus ca să nu se introducă legea cea nouă: Au nu biserica? precînd pretinsa națiune a corespondentului a lăsat ca toți învățătorii și toate scoalele să fie date pe mîinile inspectorilor scolari unguresci! Să ne spună dară corespondentul care lucrare este mai națională a pretinsei națiuni sau a bi-

Un membru al sinodului archidieceșan.

Consistoriul evanghelic de confes. augsb. din Sibiiu a esmis încă la începutul acestei luni un cerculariu către toate oficiile bisericeii sale cu scop a atrage atențiunea acelor oficii la esmisele consistoriale, cari statorcesc casurile, unde oficii și funcționari ai bisericeii pot primi mandate dela oficii nebisericesci cu deosebire administrative. Cerculariul are în timpul de față o deosebită însemnătate și îl comunicăm în traducere cetitorilor nostri în următoarele în întreg cuprinsul seu :

cătră toate consistoriile cercuale, presbiterii,
direcțiunile scoalelor medie și populare a
bisericei evanghelice de conf. augsb. din Tran-
silvania.

Acele cazuri, în cari comunicațiunea imediată între organele bisericesci și ne-bisericesci pot avea loc, sînt însemnate în mod acurat în dispozițiunile speciale, așa de es. cu privire la scoalele confesionale în normativele consistoriului din 17 Octombrie 1876 Z. 1626—1876, cu privire la ordinea serviciului dumnezeesc în esmisul superintendențial din 23 Martie 1850 Z. 214—1850 punct III; apoi din 9 Ianuarie 1856 Z. 58 1876 punct VII (asemenea esmisul consistoriului din 18 Iunie 1870 Z. 941—1870).

Aceasta are valoarea și pentru executarea acelor legi ale statului, cari privesc relațiuni și persoane bisericești. Consistoriul este totdeauna pe deplin conșcui despre datorința sa în această privință și nu va întârzia nici în viitoriu, a publica oficiilor subalterne informațiunile de lipsă în legătură cu astfel de legi, cari vor ușora executarea lor rațională, fără a face posibil susținerea ordinii și făcând o parte din chimaarea sa normată prin constituția bisericească, vor corespunde intereselor bine înțelese ale statului.

Sibiiu, 12 Iunie 1879.

Dr. **G. D. Teutsch** m. p., **Carl Fritsch** m. p.,
superintendent, secretariu prov.

Sesiune extraordinară.

Sedinta din 5 Iunie st. v. 1879.

Preşedinte, Ioan Ghica.
Secretar ad hoc, G. Sion.

Sedinta din 6 Iunie 1879.

După lectura și verificarea procesului-verbal al ședinței precedente, D. V. A. Urechia, comunică că executorii testamentari ai repausatului Dimitrie Cazacovici, între cari este d-sa

Președinte, Ioan Ghica.
Secretar ad-hoc, G. Sion.

Ședința din 7 Iunie 1879.

Se comunică o adresă a d-lui G. Crețean, prin care înaintează 12 exemplare din colecțiunea poeziilor sale sub titlu de patria și libertate, spre a se avé în vedere la concursul premiului Năsturel Herăscu.

Secretar ad-hoc. G Sion.

ale „Telegrafului Român.”

Cluj, 16 Iunie 1879. (Societatea de lectură a stud. români din Cluj). Aceasta societate constituită și pre a. scol. 1878/9 sub conducerea reverendisimului domn G. Pop, profesor de limba română, a produs un rezultat cu mult mai important decât în anii precedenți. Ea în acest an a avut 35 de membri: 21 ordinari ear 14 extraordinari. Comitetul a constat din 10 membri cari sînt: president George Ilea stud. de clasa VIII, secretariu Alecsandru Bene stud. de clasa VIII, notariu Ioan Opreș VI, redactorii „Speranței”: Ioane Petran VIII, Aureliu Cupșă VII și Vasiliu Domșa VI, bibliotecariu Teodor Petran VII, vice-bibliotecariu Iosif Petean VI, casariu Victor Poruț VI, controlor Ioan Pop VI. Societatea în decursul acestui an a ținut preste tot 39 de ședințe: 26 ordinare, 6 extraordinare, 1 împreună cu aniversarea a XV a moartei laureatului nostru poet A. Murășan (ținută în Dumineca de 27 Octomvrie st. n. 1878), 1 publică (în duminica de 18 Maiu st. n. 1879) ear comitetul a ținut 4 ședințe. Pre lângă altele, că societatea în decursul anului present s'a sistemisat de tot, ea a lucrat cu o diligență laudabilă și pre terenul literaturii naționale române. „Speranța” foaie belitristică a societăței compactată elegant, conține 280 pagine în folio; pre sama acesteia a intrat în decursul anului 57 de operate, din cari s'au primit 51, ear 6 s'au respins; între cele primite sînt: poesii 27, disertațiuni 11, oratorice 6, novele 6 și 1 descriere. Afară de aceste au mai intrat 30 de doine populare în 6 colecțiuni, dintre cari s'au primit 15. În urmă critice la toate operatele de cei trei redactori respunzători ai foaiei societăței. Numărul declamațiunilor produse în ședințele acestui an se urcă la 76, toate alese din poeziile poeților celor mai renumiți români, precum: V. Alecsandri, A. Murășan, D. Bolintinean și alții. Venitul total al societăței din acest an este: 136 fl. 19 cr., și anume: dela membrii din solvirea tacselor lunare și restanțelor din anul trecut 31 fl. 29 cr. ear din colecte și contribuiuri marimonioase cu venitul ședinței publice de împreună au încurs 104 fl. 90 cr. din cari subtrăgînd erogatele anului întreg: 75 fl. 16 cr. rămân la finea anului: 61 fl. 03 cr. Din aceasta sumă 50 fl. s'au depus în cassa de păstrare cu acea condițiune, ca suma aceasta societatea în viitoriu s'o mai mărească și așa cu timp săși formeze și ea un capital, ca alte societăți. Biblioteca în decursul anului present s'a înmulțit cu 36 opuri: 26 donate ear 10 procurate de societate. În present biblioteca conține 252 de opuri bine alese în cari sînt reprezentați cei mai renumiți poeți și scriitori români. Biblioteca în anul present a avut încă și următoarele foi: „Convorbiri literare” (gratuite), „Amicul Familiei” și „Albina Carpaților” ambele cu prețuri de abonare sporite, ear „Familia” procurată de societate.

Atâta pre scurt în cifre statistice despre starea și activitatea societății în decursul anului scol. 1878/9. De ce, ca aceasta societate, care a fost primul focar al junimeii române primordiale din Cluj, se înfloarească și în viitor!

Varietăți.

* (Ordinea esamenelor publice) la scoalele centrale române gr. or. din Brașov cu finea anului scol. 1878/79. — Esamelele scripturistice și orale de promovare încep în 9 Iunie st. v. și durează până în 20 Iunie st. v.

Esamelele publice:

a) La gimnasiu și la scoala comercială și reală:

Sâmbătă în 23 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. cl. I gimn; 10—12 oare a. m. cl. I reală. 3—4½ oare p. m. cl. II gimn. 4½—6 oare p. m. cl. II. reală.

Duminecă în 24 Iunie st. v.: 10—12 oare a. m. cl. IV. și V. de copile.

Luni în 25 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. cl. III. gimn. 10—12 oare a. m. cl. IV. gimn. și reală; 3—4½ oare p. m. cl. III reală; 4½—6 oare p. m. cl. V. gimn.

Marți în 26 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. cl. VI gimn. 10—12 oare a. m. cl. I și II comercială; 3—4½ oare p. m. cl. VII. gimn. 4½—6 oare p. m. cântări și gimnastică.

b) La scoala primară (normală) de copii și de copile vor examina:

Luni în 25 Iunie st. v.: 8—10 oare a. m. în cl. IV. de copii învăț. G. Bellissimus; 10—11½ oare a. m. în cl. IIIa de copii învăț. D. Goflec; 3—4½ oare p. m. în cl. III. de copii învăț. I. Aron; 4½—6 oare p. m. în cl. II de copii învăț. I. Dobrea. Esamelele se încheie cu cântări sub conducerea lui G. Ucenescu. La 6 oare urmează exercițiile gimnastice sub conducerea lui P. Iuran.

Marți în 26 Iunie st. v.: 8—9½ oare a. m. în cl. I de copii învăț. I. Peligrad; 9½—11 oare a. m. în cl. III. de copile învăț. P. Iuran; 3—4½ oare p. m. în cl. II de copile învăț. N. Oancea; 4—6½ oare p. m. în cl. I de copile învăț. Z. Butnariu.

c) Esamelele de maturitate.

1. Esamelele orale de maturitate cu scolarii din cl. III comercială vor fi Luni în 18 Iunie st. v. înainte și după amiazi.

2. Esamelele orale de maturitate cu scolarii din cl. VIII. gimn. va fi Mercuri în 27 Iunie st. v. înainte și după amiazi.

Vineri în 29 Iunie st. v.: După serviciul divin împreună cu rugăciunea de mulțumită în biserica sf. Nicolae din Schei se va încheia anul școlar 1878/79 cu cetirea clasificărilor și cu împărțirea premiilor în sala cea mare a gimnasiului.

La aceste examene publice precum și la festivitatea de încheiere are onoare subscrisa direcțiune a invita pe părinții școlarilor precum și pe toți amicii și bine voitorii școalelor.

Brașov, în 10 Iunie 1879 st. v.

Direcțiunea școalelor centrale române gr. or.

* (Esamelele publice) dela gimnasiul public inferior rom. gr. or. din Brad se vor ține în 29 Iunie, eară dela școalele normale în 30 Iunie, încheierea va fi în 1 Iuliu a. c. în chipul următoriu:

PROGRAMA

esamenelor ținute cu elevii din clasele gimnastice și normale ale institutului rom. gr. or. din Brad cu finea anului scol. 1878/9.

Vineri în 29 Iunie st. v.: clasa a IV gimnasială 10—10½ oare religia prof. Nicolau I. Mihăilă; 10½—11 oare latina, prof. Constantin Costin; 11—11½ oare maghiara, prof. Georgiu Părau; clasa III gimn. 11½—12 oare româna, prof. Stefan Albu; 12—12½ oare matematica și geometria, prof. Const. Costin; 12½—1 oară fi-

sica, prof. Stef. Albu; clasa II gimn. d. a. 3—3½ oare istoria universală, prof. Nic. Mărginean; 3½—4 oare româna, prof. Stef. Albu; 4—4½ oare germana, prof. G. Părau; 4½—5 oare matematica și geometria, prof. Nicolau Mărginean; clasa I gimn. 5—5½ oare latina, prof. G. Părau; 5½—6 oare geografia, prof. St. Albu; 6—6½ oare maghiara, prof. Nic. Mărginean; 6½—7 oare istoria naturală, prof. St. Albu.

Sâmbătă în 30 Iunie st. v.: clasa IV normală 8—10 studiile toate prof. Petru Rimbaș; clasa III norm. 10—12 oare studiile toate prof. Georgiu Glava.

Duminecă în 1 Iuliu st. v. 10—12 festivitatea premergătoare încheerii solemne a anului școlar, împărțirea premiilor și a testimonioanelor, și eliberarea* elevilor.

Din ședința corpului profesoral ținută în 1 Iunie 1879.

Direcțiunea.

* (Mulțumită publică). Subsemnata societate își exprimă sincera și adâncă mulțumire tuturor acelor p. t. domni, cari în decursul anului prezent au binevoit ai oferi ajutoriu. În special își exprimă mulțumita acelor, cari cu ocaziunea „ședinței publice” au binevoit ai întinde mână de ajutoriu, precum urmează:

a) La colecta d-lui colectant Petru Uilăcan prof. gimn. în Blaj au contribuit următorii p. t. domni: I. F. Negrut 2 fl., T. Cipariu 2 fl., Popfalvi 2 fl., A. Vestemian 1 fl., I. Antoneli 1 fl., E. Vlasa 1 fl., S. Manfi 1 fl., I. Moldovan 1 fl., colectantul P. Uilăcan 1 fl., I. Grama 1 fl., Blăjan 1 fl., domnișoara L. Cristian 1 fl., doamna M. Popa n. Neagoe 50 cr., G. Vlasa 1 fl., S. Pop 1 fl., I. German 50 cr. Suma totală 18 fl. v. a.

b) La colecta d-nului colectant Alecsandru Pop Ramontian par. gr. cat. în Turda au contribuit următorii: Dr. I. Raț 1 fl., D. Șuluț 1 fl., Filipescu 1 fl., S. Raț 1 fl., P. Raț 50 cr., A. Moldovan 1 fl., S. Măndruț 50 cr., A. Gaia 1 fl., V. Popa 1 fl., I. Pop 50 cr., I. Vlăduț 1 fl., I. Chifa 1 fl., I. Lugoșan 1 fl., colectantul A. P. Ramontian 1 fl. Suma totală 12 fl. 50 cr.

c) La colecta d-lui colectant Remu Roșca teolog în Sibiu au contribuit următorii: N. Popea 1 carte în preț de 2 fl. 50 cr., Nicanor Frateș 1 fl., Dr. I. Pușcariu 1 fl., C. Stezariu 1 fl., M. Lazar 1 fl., I. Hanea 1 fl., S. Popoviciu 1 fl., Z. Boiu două cărți în preț de doi fl. Suma 6 fl. și trei cărți.

d) Dela Gherla prin dl. colectant G. V. Borgovan ni s'au trimis: 1 carte dela colectantele și 2 fl. dela d. prep. Anderkó.

Primească dar toți acestia, atât colectanții cât și contribuții, mulțumirea noastră cea mai sinceră pentru ajutoarele oferite junimei societății!

Cluj 28 Iunie st. n. 1879.

Societatea de lectură a studenților români din Cluj.

Georgiu Ilea,
președinte.

Alecsandru Bene,
secretariu

*) ?

Red.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.”)

Viena, 4 Iulie n. Camerile comerciale din Viena, Brün și Olmütz au ales pre reprezentanții lor de până acum. Camera comercială din Gorița a ales pe contele Coronini. Marii proprietari din Salzburg au ales pe avocatul Fuchs. Cetățile din Stiria au ales pe Heilsberg, Walterskirchen, Falke, Buchatsch, Forreger. Luni va avea loc balotagiul între ministrul Stremayr și Dr. Magg. Și în Colomea va fi de lipsă un balotagi. În Brody fu ales Sochor.

Berlin, 4 Iulie n. Comisiunea de tarifă a acceptat, cu privire la garanția constituțională, propunerea de compromis a lui Windhorst, după care împărțirea veniturilor imperiului între staturile singuratece se începe numai atunci, când veniturile imperiului trec preste 130 milioane.

London, 4 Iulie n. Precum se vestese s'a încheiat cu Cetewayo o pace de 14 zile; adevărul oficial lipsese încă. Locotenentul Carey se va trimite înaintea unei judecătorei de război.

Bursa de Viena

din 4 Iulie n. 1879.

Valuta nouă imperială geranică	57 —
London	116 —
Galbin	5 49
Napoleon d'aur (poli)	9 22

Economic.

Sibiu, 1 Iulie n. Pro hectolitru: Grâu, fl. 4.60—5.40; Grâu secăreț, fl. 3.70—4.30; Săcară fl. 2.80—3.20; Orz fl. 3.10—; Ovăs fl. 1.90—2.30. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semănță decăneapă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină depăne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Săburt pro 50 chilo fl. 16; Său de luminări fl. 22.50—; Luminări de său 50 chilo fl. —; Săpun fl. 20—; Fân 50 chilo fl. 0.50—0.60; Căneapă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vâtoase de foc pro metru cubic fl. 3—; Spirit pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită 40—44 cr.; Carne de vițel 35—40 cr. carne de porc 36—40 cr.; ouă 10 de 20 cr.

Făgăraș, 27 Iunie n. Pro hectolitru: Grâu fl. 5.50—6; grâu secăreț fl. 4.50—5; săcară fl. 3.30—3.50; cucuruz fl. 3.30—3.50; ovăs fl. 2.40—2.50; mălaiu fl. 8—9; Sămănță decăneapă fl. —; mazere fl. 4.50—4.80; linte fl. 7—7.50; fasole fl. 4—4.20; prune scate fl. —; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; săburt fl. 32—36; său de luminări fl. 58—; unsoare fl. 55—56; căneapă fl. —; 30; semănță de in fl. —; săpun fl. 58—; fân fl. —; pro chilo carne de vită 38 cr. carne de porc 40—; cr. carne de berbec 28 cr.; Tergul de ași a fost rău cercetat din pricina lucrurilor de câmp întepitoare.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licitațiuni: în 17 Iulie imob. lui Emeric Tanco în Devicior (judec. cerc. Gherla); în 15 Iulie imob. rămasului după Ioan Mokony în Ciulișoara (judec. cerc. Hațeg); în 17 Iulie imob. lui Adolf Gerich în Oșorheiu; în 4 August și 4 Septembrie imob. Șaroltei Reissner în Ocna (trib. Sibiu); în 16 Iulie imob. rămasului după Constantin Moldovan în Tircheș (tric. Brașov); în 8 Iulie imob. lui Benedict Gruber în Roșia (judec. cerc. Abrud); în 2 Septembrie și 2 Octombrie imob. rămasului după Gavrilă Ajtai în Ienciu (judec. cerc. Gherla); în 22 Iulie și 22 August imob. lui Iosif Farkas în K. K. K. (judec. cerc. Székelyhid); în 14 Iulie imob. lui Natan Hirsch în Șomcuta-mare (judec. cerc.); în 26 Iulie și 26 August imob. lui Pavel Salmen în Kelling (judec. cerc. Sebeș); în 18 Iulie imob. lui Iosif Gacsadi în M. Kereki (jud. cerc. Székelyhid); în 22 August și 22 Sept. imob. lui Sidan Nicor în Năsăud (jud. cerc.); în 16 Iulie imob. Catarinei Keller în Ghiular (trib. Deva); în 30 Iulie imob. lui Georg Theil și soției sale în Apoldul de jos; în 26 Iulie imob. rămasului după Gavrilă Billa și soți în I-

limbav (trib. Sibiu); în 16 Iulie imob. lui Iosif Szabo și soției sale în Cluj (trib.); în 23 August și 23 Septembrie imob. baronei Carol Hussar în Negulești (trib. Dej); în 15 Iulie și 14 August imob. comunei bisericesci ev. A. B. în Dredat (judec. cerc. Teaca).

CONCURS.

Devenind vacant postul de învățătoriu la școala confesională gr. or. din comuna Vidra de jos, protopresbiteratul Zlatnei superioare se scrie concurs cu termin până la 28 Iuliu a. c.

Emolumentele sînt:

1. Salariul anual de 200 fl. v. a. solvinde în rate lunare din cassa alo-dială.

2. Cuartir liber în edificiul școalei constatătoriu din 2 chilii, culină și cămară.

3. Folosirea grădinei școlare în mărime de 1 jug. 1500 orgii □.

Doritorii de-a ocupa acest post, au de ași substerne petițiunile lor la oficiul protopopesc în Abrud, până la terminul sus indicat, în care au de-a dovedi:

a) că au absolvat cel puțin 4 clase gimnastice;

b) că au absolvat cursul clerical ori pedagogic;

c) că au depus examenul de calificățiune.

Aceia cari nu au depus examenul de calificățiune, au de-a documenta, că pe cariera de învățătoriu au funcționat cel puțin doi ani de zile.

Abrud în 16 Iunie 1879.

Comitetul parochial gr. or. în conțelegere cu

Ioan Gal m. p.,
prot. și adm.

1—3

Se primesce

un tîner bine crescut, cu cel mai puțin patru clase elementare, ca

învățăcel de neguțătorie

la

Antonie Bechnitz în Sibiu.

Anunțiu! [29] 3—3

Subscrisa aduce la cunoștința onor. public că primesce pe responsabilitate fete, pentru a le instrua în tot felul de croituri și cusături, în împletire de ciorapi (Strickerei), bucătărie și spălat. Taca este 15 fl. v. a., pentru care respectivele vor căpăta și cost, bun și regulat, cuartir comod și spălat. O creștere bună încă se va da.

Sibiu în 24 Aprilie 1879.

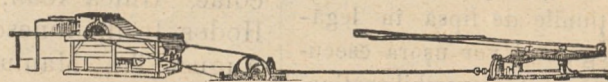
Catarina König.

Josef-Vorstadt, Mühl Gasse Nr. 27.

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomandă prin specialitățile lor renumite prin o executare foarte solidă, umblet ușor mare productivitate și treerat curat a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vîrtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât locomobile cât și stabile. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paie, mori pentru zdrobit etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țerei grătuite și franco.

[14] 23